

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

4. - 9. KLASS

ÕPPE-EESMÄRGID:

Käsitöö ja kodunduse õpetusega taotletakse, et õpilane:

- omandab vajalikud oskused igapäevaeluks, tööks ja harrastusteks;
- omandab teadmisi mitmesuguste materjalide, töövahendite ja traditsioonide kohta ning oskab neid oma töös kasutada;
- kogeb eneseteostuse võimalusi käelise tegevuse kaudu, arendab loovust ja esteetilist maitset;
- õpib tundma ja valima sobivamaid töövõtteid, olema säästlik ettevõetud töös;
- arendab tööks vajalikke isiksuse omadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust ning töökultuuri ja –harjumusi;
- omandab oskuse iseseisvalt mõelda, töötada, otsustada, hinnata oma tööd kriitiliselt;
- õpib tundma põhilisi toiduaineid, õigeid toiduvalmistamise viise;
- omandab oskuse planeerida majapidamistöid, hinnata kokkuhoiuvõimalusi;
- hakkab huvi tundma rahvuskultuuri ja selle säilimise vastu;
- õpib tundma käsitöö ja kodundusega seotud elukutseid, hindab oma sobivust teatud kutse omandamiseks.

ÕPPESISU KLASSIDE KAUPA

	4. klass	5. klass	6.klass	7.klass	8.klass	9.klass
Kudumine	<ul style="list-style-type: none"> • Kudumisvarraste ja lõnga sobivuse hindamine • Silmuste loomine • Parem- ja pahempidine silmus • Ripskude • Parempidine kude • Edasi-tagasi kudumine • Lihtsa, kergesti teostatava eseme kavandamine 		<ul style="list-style-type: none"> • Põhisilmuste kudumine, mustrite lugemine • Parempidine ja pahempidine silmus • Edasi-tagasi kudumine • Soonikkoed • Palmikud • Koekirjad parem- ja pahempidistest silmustest • Lihtne, kergesti teostatava käsitööeseme valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Ringselt kudumine, silmuste kasvatamine ja kahandamine, kirjamine • Erinevate koekirjade kudumine skeemi järgi • Kudumine Eesti rahvakunstis • Kirjatud esemed: kindad, sokid, müts, säärised, kätised, poolkindad jne 		<ul style="list-style-type: none"> • Pitsilised koekirjad • Tehnoloogilised võtted: õhk-silmus, keerdsilmus, silmus-te kasvatamise ja kahanda-mise erinevad võtted • Rahvuslike mustrite ja kir-jade kasutamine tänapäe-vast tarbeeset kavandades
Heegeldamine	<ul style="list-style-type: none"> • Heegelnõela ja heegelnõela sobivuse hindamine • Algsilmuse ja ahelsilmuse moodustamine • Kinnissilmuste heegeldamine • Edasi-tagasi heegeldamine • Väikese heegeldatud eseme kavandamine ja valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heegelnõela ja heegelnõela sobivuse hindamine • Pool-, ühe- ja kahekordsete sammaste heegeldamine • Edasi-tagasi heegeldamine • Väikese heegeldatud eseme kavandamine ja valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Ringselt heegeldamine • Motiividest heegeldamine • Skeemi järgi heegeldamine • Heegeldamine võib olla seotud ka teiste teemadega 		<ul style="list-style-type: none"> • Vabaheegeldus, erinevad heegeltehnikad (Iiri, Brügge ja fileepits), rahvuslik heegeldus • Heegeldamine võib olla seotud ka teiste teemadega 	
Tikkimine	<ul style="list-style-type: none"> • Ohutus tikkimisel • Tutvumine tikkimiseks sobivate materjalide ja töövahenditega • Tikkimisniidi kinnitamine töö alustamisel ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel • Ohutus tikkimisel • Tutvumine tikkimiseks sobi-vate materjalide ja töövahen-ditega • Kaherealised pisted: 		<ul style="list-style-type: none"> • Erinevate tikandite vaatlus (pilu-, valge-, madalpiste-, ristpiste-, pärli- ja vabatikand) • Praktiline loovülesanne: rõivaeseme või kodutekstiili 	<ul style="list-style-type: none"> • Tikand kui kaunistus ja loominguline väljendusvahend • Sõnumi edastamine tikandi abil • Tikand eesti rahvakunstis 	

	lõpetamisel • Üherealised pisted: eelpiste, tikkpiste, varspiste	rist-, põlvik-, aed-, sämppiste • Pinnakattepisted • Mustri kandmine riidele		täiendamine omadisainitud tikandiga • Tikkimine võib olla seotud ka teiste teemadega	• Tikkimine võib olla seotud ka teiste teemadega	
Õmblemine		• Looduslikud kiud: linane, puuvill • oskab käsitsi õmmelda liht-õmblust, traageldust ja palistust • saab hakkama nõöbi õmble-mise ja soki parandamisega	• Õmblusmasinaga õmblemine • Õmblemise alustamine ja lõpetamine • Lihtõmblus, palistus • Lihtsa eseme valmistamine: voodriga kott, käterätik, padjapüür	• Õmblemise tehnoloogia: kahekordne õmblus, krooked, erinevadandid • Erinevad ühendusõmblused • Erinevad pealepandud taskud • Kantidega ja taskutega põlle õmblemine	• Õmblemise tehnoloogia: sissevõtted, erinevad tõmblukk-kinnised, nõöpaugud ja värvlid • Vaheriide kasutamine • Mõõtude võtmine, lõike konstrueerimine • Tõmblukuga ja/või värvliga seelik või püksid	• Mõõtude võtmine, lõike konstrueerimine • Õmblustööde viimistlemine • Krae • Varrukas • Valmistab valitud eseme: pluus, kleit
	4. klass	5. klass	6.klass	7.klass	8.klass	9.klass
Kodundus	• Külmad joogid • Võileivad • Külmad kastmed • Tervislik toitumine, toiduainete säilitamine • Hügieen • Puhastusvahendid • Eelarve koostamine • Lauakatmisplaani koostamine	• Kokteilid, tee- ja kakaojoogid • Toorsalatid, segasalatid • Külmad kastmed • Kohupiima-, jogurti- ja vahukooremagustoidud • Tervislik toitumine, toiduainete säilitamine • Hügieen • Puhastusvahendid • Eelarve koostamine • Lauakatmisplaani koostamine	• Keedetud, hautatud ja küpsetatud aedviljatoidud, • Kuumtöödeldud magustoidud • Tervislik toitumine, toiduainete säilitamine • Hügieen • Puhastusvahendid • Eelarve koostamine • Lauakatmisplaani koostamine	• Pasta – ja riisitoidud, piima-, munatoidud, järeload • Tervislik toitumine, toiduainete säilitamine • Hügieen • Puhastusvahendid • Eelarve koostamine • Lauakatmisplaani koostamine	• Kalatoidud, lihatoidud, lisandid, taigatooted • Tervislik toitumine, toiduainete säilitamine • Hügieen • Puhastusvahendid • Eelarve koostamine • Lauakatmisplaani koostamine • Teadlik ja säästlik majandamine, tarbija õigused	• Erinevate rahvaste köögid • Kulude planeerimine • Suurema projekti korraldamine alates menüüd koostamisest, kalkulatsioonist ja praktilise töö organiseerimisest kuni tulemuse analüüsimiseni • etikett

Projektitöö	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel • Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast • Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi • Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi 		<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel • Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast • Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi • Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi 			
Tehnoloogiaõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Materjali töötlemise alustamine, lõpetamine • Lihtlõikus, kujustamine • Lihtsa eseme valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Materjali töötlemise alustamine, lõpetamine • Lihtlõikus, kujustamine • Lihtsa eseme valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Töömasinaga töötamine • Detaili servad ja nurgad • Erinevad panused • Valge- ja katteviimistlus 	<ul style="list-style-type: none"> • Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimine kirjandusest ja internetist • Käsi- ja elektrilised tööriistad • Kodused korrastus- ja remonditööd • Kaunistatud tarbeesemed 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevate masintööde vaatlus (treimine, freesimine, saelõikus, puurimine, keevitamine, jootmine jne) • Masintöötlus kui kaunistus ja loominguine väljendusvahend • Sõnumi edastamine süvatöötamise abil • Praktiline loovülesanne: eseme või kodutarviku täiendamine omadisainitud kujundiga • Masintöötlemise tehnoloogia: erinevad liited-kinnitused, nõgus- ja ümarvormid 	

ÕPITULEMUSED KLASSIDE KAUPA:

4. klassi lõpetanu oskab:

- töötada õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- hoida korda ja puhtust, järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- kasutada tööjuhendit, tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- leida töö teostamiseks loovaid lahendusi;
- valida erinevate käsitööriikide tarbeks õigeid töövahendeid;
- luua silmuseid;
- kududa parem- ja pahempidiseid silmuseid, silmuselist ja sõlmelist serva;
- kududa ripskudet, parempidist kudet;
- luua heegeldamisel alg- ja ahelsilmust, heegeldada kinnissilmust;
- heegeldada edasi-tagasi;
- tikkimisniiti kinnitada töö alustamisel ja lõpetamisel;
- tikkida üherealisi pisteid;
- teab erinevaid toiduainerühmi;
- teadvustada hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- kasutada mõõtenõusid ja kaalu;
- valmistada eriliiki võileibu;
- valmistada ja serveerida erinevaid külmi jooke;
- katta toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- pidada kinni üldtuntud lauakommetest;
- säästlikult kasutada looduspuhast vett ja elektrienergiat;
- hinnata ja tunnustada teiste tööd ning tunda rõõmu isetehtust.

5. klassi lõpetanu oskab:

- töötada õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- hoida korda ja puhtust, järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- kasutada tööjuhendit, tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- leida töö teostamiseks loovaid lahendusi;

- valida erinevate käsitööriikide tarbeks õigeid töövahendeid;
- heegeldada pool-, ühe- ja kahekordset sammast;
- heegeldada edasi-tagasi;
- tikkida kaherealisi pisteid, pinnakattepisteid;
- kanda mustrit riidele;
- eristada puuvillaseid ja linaseid materjale, tunda nende omadusi;
- käsitsi õmmelda lihtõmblust, traageldust ja palistust;
- õmmelda erinevaid nõöpe ja parandada riideid;
- teab erinevaid toiduainerühmi;
- teadvustada hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- kasutada mõõtenõusid ja kaalu;
- valmistada toor-ja segasalateid ning sinna juurde sobivaid kastmeid;
- valmistada keetmata magustoite;
- valmistada ja serveerida sooje jooke;
- katta toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- pidada kinni üldtuntud lauakommetest;
- säästlikult kasutada looduspuhast vett ja elektrienergiat;
- hinnata ja tunnustada teiste tööd ning tunda rõõmu isetehtust.

6. klassi lõpetanu oskab:

- töötada õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- hoida korda ja puhtust, järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- kasutada tööjuhendit, tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- leida töö teostamiseks loovaid lahendusi;
- valida erinevate käsitööriikide tarbeks õigeid töövahendeid;
- kududa erinevaid soonikuid;
- kududa lihtsamaid palmikuid;
- lugeda ja kududa koekirju parem- ja pahempidistest silmustest;
- heegeldada skeemi järgi;
- heegeldada ringselt motiive, neid ühendada;
- viimistleda heegeldatud esemeid;
- määrata koe-ja lõimelõngade suunda kangas;
- arvutada ja märkida õmblusvaru;

- käsitseda õmblusmasinat ja õmmelda sirgeid õmblusi;
- poolida ja niidistada õmblusmasinat;
- masinaga õmmeldes õmblemist alustada ja lõpetada;
- õmmelda ühe- ja kahekordset palistust;
- kasutada kuumtöötlemise põhiviise;
- valmistada keedetud, hautatud ja küpsetatud aedviljatoite;
- valmistada kuumtöödeldud magustoite;
- katta toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- pidada kinni üldtuntud lauakommetest;
- säästlikult kasutada looduspuhast vett ja elektrienergiat;
- hinnata ja tunnustada teiste tööd ning tunda rõõmu isetehtust.

7. klassi lõpetanu oskab:

- töötada õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- hoida korda ja puhtust, järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- kasutada tööjuhendit, tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- leida töö teostamiseks loovaid lahendusi;
- valida erinevate käsitööriikide tarbeks õigeid töövahendeid;
- kududa ringselt ühe ja kahe erivärvi lõngaga;
- kasvatada ja kahandada silmuseid;
- kududa soki kanda ja soki otsa;
- kududa labakinda põidlaava, põialt ja otsa;
- tööproovi järgi arvutada vajalike silmuste arvu;
- lugeda ja kududa koekirju;
- eristada ja tikkida erinevaid lihtsamaid tikandeid (pilu-, valge-, madalpiste-, ristpiste-, pärli- ja vabatikand);
- teha pilunurka ja pilupalistust;
- lõigata ja jätkata diagonaalkanti;
- kantida kaari;
- õmmelda pealeõmmeldavat taskut;
- õmmelda kahekordseid õmblusi;
- masinal krookida;
- vahetada õmblusmasina nõela;
- reguleerida niidipinget;

- valmistada pasta-ja riisitooteid;
- valmistada piima- ja munatoite;
- keerukamaid järelroogasid valmistada;
- katta toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- pidada kinni üldtuntud lauakommetest;
- säästlikult kasutada looduspuhast vett ja elektrienergiat;
- hinnata ja tunnustada teiste tööd ning tunda rõõmu isetehtust.

8. klassi lõpetanu oskab:

- töötada õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- hoida korda ja puhtust, järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- kasutada tööjuhendit, tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- leida töö teostamiseks loovaid lahendusi;
- valida erinevate käsitööriikide tarbeks õigeid töövahendeid;
- lugeda heegelskeeme;
- heegeldada võrgulist pinda (kasvatada, kahandada);
- ühendada pitsi esemega;
- heegelpitsi viimistleda (venitada, tärgeldada);
- tunneb ja oskab tikkida erinevaid tikandeid eesti rahvakunstis;
- kaunistada tänapäevaseid tarbeesemeid tikanditega eesti rahvakunstist;
- tunda tehiskiudainetest materjale
- võtta lõikelehelte lõiget;
- võtta figuurilt mõõte;
- värveldada;
- õmmelda ja töödelda sissevõtteid, tõmblukk-kinnist, nõõpauke, vööjoont;
- valmistada kala- ja lihatoite ning neid serveerida;
- kasutada erinevaid lisandeid kala- ja lihatoitude kõrval;
- valmistada taignatooteid ja neid serveerida;
- lugeda tarbijainfot pakenditelt;
- katta toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- pidada kinni üldtuntud lauakommetest;
- säästlikult kasutada looduspuhast vett ja elektrienergiat;
- hinnata ja tunnustada teiste tööd ning tunda rõõmu isetehtust.

9. klassi lõpetanu oskab:

- töötada õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- hoida korda ja puhtust, järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- kasutada tööjuhendit, tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- kavandada ja valmistada lihtsaid esemeid;
- leida töö teostamiseks loovaid lahendusi;
- valida erinevate käsitööriikide tarbeks õigeid töövahendeid;
- kududa õhksilmust ja keerdsilmust;
- kasutada silmuste kasvatamise ja kahandamise erinevad võtted pitsiliste koekirjade puhul;
- lugeda ja kududa pitsilisi koekirju;
- kududa ja viimistleda pitsilises koes esemeid;
- eristada sünteetilisi materjale, tundma nende omadusi;
- võtta lõikelehelts lõiget;
- võtta figuurilt mõõte;
- töödelda ülekäiguga kinniseid, kraed, varrukaid;
- tunneb erinevate rahvaste kööke;
- planeerida menüüd ja kulusid suurema projekti tarbeks;
- teostada praktiliselt planeeritud projekti;
- järgida vastava projektiga seotud etiketti;
- analüüsida oma projektitöö tulemusi.